

mgr Sylwia Badaczewska
Akademia Sztuki Wojennej

Rozmiary, dynamika i wykrywalność zabójstw w Polsce – rodzaje statystyk

Zabójstwo, zgodnie z powszechnie przyjętą definicją, to przestępstwo polegające na umyślnym pozbawieniu życia drugiego człowieka¹. Z uwagi na fakt, iż życie ludzkie jest najcenniejszym dobrem człowieka, jest ono chronione zarówno pod względem moralnym jak i prawnym. Zgodnie z art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, *„przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”*².

Wspomniany akt prawny jest najważniejszym dokumentem prawnym obowiązującym w Polsce, a zawarty w nim powyższy artykuł świadczy o tym jak wielkie znaczenie dla społeczeństwa ma godność człowieka oraz jej poszanowanie, a co za tym idzie, szeroko rozumiane bezpieczeństwo. Warto również wskazać w tym miejscu regulacje dotyczące prawa do życia określone w prawie międzynarodowym. Wspomnieć tutaj należy o Europejskiej Konwencji Praw Człowieka³, która porusza kwestie ochrony życia ludzkiego. Zgodnie z art. 2 ust. 1 *„prawo każdego człowieka do życia jest chronione przez ustawę. Nikt nie może być umyślnie pozbawiony życia, wyjąwszy przypadki wykonania wyroku sądowego skazującego za przestępstwo, za które ustawa przewiduje taką karę”*⁴. Zapis dotyczący prawa do życia znalazł się również w art. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, zgodnie z którym *„każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby”*⁵.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że życie ludzkie stanowi największą wartość, której nie można odbudować ani w żaden sposób odzyskać. Dla osób wyznających chrześcijaństwo, również Biblia stanowi podstawę do wyznawania przekonania, że życia ludzkiego otrzymanego od Boga nie należy nikomu odbierać, ponieważ to Bóg decyduje

¹ Encyklopedia PWN, hasło: „zabójstwo”, <https://encyklopedia.pwn.pl>, [dostęp: 23.10. 2024 r.].

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, art. 30.

³ Europejską Konwencją Praw Człowieka z 4 listopada 1950 roku.

⁴ Ibidem, art. 2 ust. 1.

⁵ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka 10 grudnia 1948 roku, art. 3.

o naszym początku jak i końcu. Świadczy o tym piąte przykazanie Dekalogu („Nie zabijaj”), który od najstarszych czasów cywilizacji stanowił podstawowy zbiór praw wyznawców chrześcijaństwa.

Przestępstwa przeciwko życiu wymagają ciągłej analizy, na który składają się aspekty dotyczące przede wszystkim rozmiarów tego zjawiska, dynamiki rozwoju jak i wykrywalności. Informacji z zakresu wymienionych aspektów dostarczają statystyki. W Polsce wyróżniamy cztery ich rodzaje, mianowicie policyjną, prokuratorską, sądowniczą oraz penitencjarną. Należy tutaj zaznaczyć, iż statystyki nie stanowią w pełni rzeczywistego stanu przestępczości, ponieważ mamy również do czynienia z ciemną liczbą przestępstw, która dotyczy tych nieujawnionych.

Pierwsza z wymienionych, **statystyka policyjna**, ukazuje faktyczny stan przestępczości ujawnionej oraz stwierdzonej. Określa ona w szczególności ogół czynów zabronionych, odnośnie do których organy ścigania pozyskały informacje oraz na podstawie których wszczęto postępowanie przygotowawcze. Nadmienić należy, iż zawiera również informacje dotyczące przestępstw potwierdzonych w trakcie przeprowadzanych czynności dochodzeniowo-śledczych⁶. Statystyki policyjne stanowi system KSIP, czyli Krajowy System Informacji Policji, który zastąpił wcześniejszy jakim był system TEMIDA⁷. **Statystyka prokuratorska** natomiast obejmuje informacje z działalności prokuratury w obszarze czynności procesowych oraz ewidencji spraw. Kolejna ze statystyk dotyczących przestępczości to **statystyka sądownicza**, która dostarcza wiedzę dotyczącą przestępczości osadzonej. Jest to nic innego jak zbiór przestępstw potwierdzonych podczas postępowania sądowego. Ostatnią, z wymienionych powyżej jest **statystyka penitencjarna**, nazywana również więzienną. Zawiera ona informacje zarówno dotyczące liczby osób tymczasowo aresztowanych jak i odbywających karę

⁶ I. Bąk, *Struktura i typologia przestrzenna przestępczości w Polsce*, „Ekonometria”, Nr 4 (50) 2015, s. 45.

⁷ W związku z uchynieniem zarządzenia nr 350 Komendanta Głównego Policji z dnia 1 lipca 2003 roku w sprawie zbierania, gromadzenia, przetwarzania i opracowywania danych statystycznych o przestępczości oraz zamachach samobójczych i wypadkach tonięcia (Dz. Urz. KGP z 2003 r. Nr 14, poz. 74 z późn. zm.), wyłączono z dalszego użytkowania Policyjny System Statystyki Przestępczości „Temida” (PSSP TEMIDA). Od 1 stycznia 2013 roku wszelkie zadania, związane z problematyką regulowaną w uchylonym zarządzeniu, realizowane są przy wykorzystaniu Systemu Analitycznego w oparciu o informacje przetwarzane w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji (KSIP).

pozbawienia wolności. Ponadto stanowi zbiór danych odnoszących się do funkcjonowania oraz działania więziennictwa⁸.

(redakcja: D. Domalewska)

BIBLIOGRAFIA

AKTY PRAWNE

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 10 grudnia 1948 roku.

Europejska Konwencja Praw Człowieka z 4 listopada 1950 roku.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553.).

OPRACOWANIA

Bąk I., *Struktura i typologia przestrzenna przestępczości w Polsce*, „Ekonometria”, Nr 4 (50) 2015, s. 45.

INTERNET

Encyklopedia PWN, hasło: „zabójstwo”, <https://encyklopedia.pwn.pl>, [dostęp: 23.10. 2024 r.].

Główny Urząd Statystyczny, strona internetowa, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3853,pojecie.html>, [dostęp: 29.03.2024 r.].

⁸ I. Bąk, op. cit., s. 45.